

ข้อมูลวิชาการ

เรื่อง ความเข้าใจผิดและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

=====

ปัจจุบันข้อมูลเชิงบวกเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าถูกนำเสนอเพิ่มมากขึ้นโดยกลุ่มบริษัทบุหรี่ไฟฟ้าผ่านล็อบบี้สแตนด์ บริษัทยาสูบข้ามชาติและเครือข่ายพยายามบิดเบือนข้อเท็จจริงผ่านช่องทางต่าง ๆ ทางโซเชียล ทั้งในรูปแบบบทความ โปสเตอร์ผ่านเพจของคนที่ชื่อเสียงทั้งดารานักร้อง นักการเมือง สร้างภาพว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีอันตรายน้อยกว่าบุหรี่ซิการ์แรต อ้างว่าบุหรี่ไฟฟ้าจะช่วยเลิกบุหรี่ซิการ์แรต หรือพยายามนำประเด็นสิทธิเสรีภาพมาผูกโยงกับการสูบบุหรี่ไฟฟ้า⁽¹⁾

จากการทบทวนงานวิจัยถึงปัจจัยเชิงสาเหตุของการสูบบุหรี่ไฟฟ้า พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ. 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่พบว่า ประชากรไทยรู้จักบุหรี่ไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ 32.2 (ประชากร 18.4 จาก 57 ล้านคน) ซึ่งผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ใดๆ และรู้จักบุหรี่ไฟฟ้าเชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าอันตรายน้อยกว่าบุหรี่ซิการ์แรตร้อยละ 10.7 และเชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ช่วยเลิกบุหรี่ร้อยละ 11.4 แต่ผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้า เชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าอันตรายน้อยกว่าบุหรี่ซิการ์แรตมากถึงร้อยละ 57.9 และเชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ช่วยเลิกบุหรี่ ร้อยละ 43.3⁽²⁾ ประกอบกับผลการการสำรวจสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมของไทยอายุ 13-18 ปี โดย Global School-based Student Health Survey ปี พ.ศ. 2564 พบว่า เด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีความเชื่อที่ผิดๆเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า โดยเชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าไม่อันตรายและไม่เสพติด⁽³⁾

จากข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าอิทธิพลของการโฆษณาชวนเชื่อหรือการบิดเบือนข้อมูลของบริษัทบุหรี่ไฟฟ้า ส่งผลทำให้ประชาชนไทยมีความเข้าใจผิด ส่วนใหญ่เข้าใจผิดว่าบุหรี่ไฟฟ้าไม่มีสารเสพติด ไม่อันตราย (เป็นเพียงละอองไอ/ไอน้ำ) มีกลิ่นหอม และทันสมัย ทั้งนี้ เพราะบริษัทยาสูบข้ามชาติบิดเบือน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าใจว่าบุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย อันนำไปสู่การสูบบุหรี่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ซิการ์แรตในอนาคตได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าที่ถูกต้อง จึงมีการสรุปประเด็นที่มีการสื่อสารที่ก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและข้อเท็จจริง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็น	ข้อเท็จจริง
บุหรี่ไฟฟ้าช่วยลดอัตราการสูบบุหรี่และอันตรายน้อยกว่าบุหรี่ซิการ์แรต	<p>บุหรี่ไฟฟ้าไม่ใช่ harm reduction อย่างที่โฆษณาชวนเชื่อ</p> <p>แนวคิดเรื่อง Tobacco Harm Reduction และข้ออ้างที่ว่า บุหรี่ไฟฟ้าช่วยลดอัตราการสูบบุหรี่และอันตรายน้อยกว่าบุหรี่ซิการ์แรต โดยวาทกรรมดังกล่าวยังไม่เป็นที่ยอมรับขององค์การอนามัยโลก และองค์กรสุขภาพหลักของโลก</p> <p>นอกจากนี้ ปัจจุบันมีหลักฐานการวิจัยถึงผลกระทบต่อสุขภาพจากบุหรี่ไฟฟ้ามีปริมาณมากขึ้น ซึ่งล้วนสรุปว่าผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดใหม่ๆ รวมทั้งบุหรี่ไฟฟ้าและบุหรี่ที่ใช้ความร้อน ซึ่งไม่มีการเผาไหม้นั้น เป็นสิ่งเสพติดและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และมีแนวโน้มว่าผลกระทบในระดับประชากรทำให้ผู้เสพติดนิโคตินโดยรวมมีจำนวนเพิ่มขึ้น</p>

ประเด็น	ข้อเท็จจริง
<p>บุหรี่ไฟฟ้าช่วยลดอัตราการสูบบุหรี่และอันตรายน้อยกว่าบุหรี่ซิการ์เรต (ต่อ)</p>	<p>องค์การอนามัยโลกประกาศเตือนประเทศภาคีตามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลกถึงอันตรายของบุหรี่ไฟฟ้า ว่าการที่บริษัทบุหรี่อ้างว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีสารเคมีที่มีอันตรายน้อยกว่าไม่ได้แปลว่าบุหรี่ไฟฟ้าปลอดภัยต่อสุขภาพ และอันที่จริงบุหรี่ไฟฟ้ามีสารพิษหลายชนิดที่สูงกว่าบุหรี่ซิการ์เรต และสารพิษบางชนิดในบุหรี่ไฟฟ้าบางชนิดไม่เคยพบมาก่อนในบุหรี่ซิการ์เรต⁽⁴⁾</p>
<p>บุหรี่ไฟฟ้าช่วยในการเลิกบุหรี่ซิการ์เรต</p>	<p>บุหรี่ไฟฟ้าไม่ได้ช่วยให้เลิกบุหรี่ซิการ์เรตได้จริง</p> <p>มีงานวิจัยจำนวนมากระบุชัดเจนว่า “บุหรี่ไฟฟ้าไม่ช่วยเลิกบุหรี่ซิการ์เรต” และเป็นสิ่งที่องค์การอนามัยโลกยืนยันมาตลอด</p> <p>จากการทบทวนวรรณกรรมผลของการใช้บุหรี่ไฟฟ้าต่อการเลิกบุหรี่ซิการ์เรตจำนวน 64 ชิ้น พบว่า บุหรี่ไฟฟ้าไม่ได้ช่วยให้เลิกบุหรี่ซิการ์เรตในระดับประชากร (ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าใช้เองโดยไม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์)⁽⁵⁾</p> <p>หลักฐานข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ภายใต้ภาวะปกติที่ผู้สูบบุหรี่เลือกใช้บุหรี่ไฟฟ้าเองอย่างอิสระ ไม่มีการกำกับดูแลโดยแพทย์ บุหรี่ไฟฟ้าไม่ช่วยให้เลิกสูบบุหรี่ได้ดีไปกว่าวิธีที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น การใช้ยาช่วยเลิกบุหรี่ แผ่นแปะนิโคตินหรือการหักดิบ เป็นต้น และยังทำให้ผู้สูบบุหรี่ติดนิโคตินจนเลิกใช้บุหรี่ไฟฟ้าไม่ได้ หรือยังต้องสูบบุหรี่ซิการ์เรตคู่ไปกับบุหรี่ไฟฟ้า^{(6),(7)}</p> <p>ส่วนงานวิจัยที่แสดงว่าบุหรี่ไฟฟ้าช่วยให้เลิกบุหรี่ได้ดีกว่าการใช้ผลิตภัณฑ์นิโคตินทดแทนนั้น มักจะเป็นการวิจัยที่มีการควบคุมทางการแพทย์อย่างเคร่งครัด โดยให้ผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อเลิกสูบบุหรี่ต้องมาพบแพทย์เพื่อให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ แต่ในที่สุดแล้วกลับพบว่ากลุ่มผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพื่อเลิกสูบบุหรี่ส่วนใหญ่ 80% ติดนิโคตินจากบุหรี่ไฟฟ้าแทน⁽⁸⁾</p>
<p>บุหรี่ไฟฟ้า แค้มิกกลิ่นหอม ไม่อันตราย</p>	<p>น้ำยาบุหรี่ไฟฟ้ามีสารแต่งกลิ่นและรสอันตรายต่อร่างกาย</p> <p>ผลการศึกษาในสหรัฐอเมริกาตรวจพบสารพิษในสารปรุงแต่งกลิ่นข้างต้นที่เป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจและปอด โดยเฉพาะสารไดอะซีทิล (Diacyetyl) ที่อยู่ในน้ำยาบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอาการหลอดลมฝอยอักเสบ (Bronchiolitis obliterans) นอกจากนี้ สารกลุ่มอัลดีไฮด์ซึ่งพบมากในยาฆ่าแมลง เมื่อเข้าสู่ร่างกายจะส่งผลให้เกิด</p>

ประเด็น	ข้อเท็จจริง
บุหรี่ไฟฟ้า แค่มิกลิ้นหอม ไม่อันตราย (ต่อ)	พิษต่อเซลล์ เกิดความผิดปกติในเยื่อบุผิว และส่งผลให้เกิดการอักเสบของระบบทางเดินหายใจและปอด ^{(9),(10)}
คว้นจากบุหรี่ไฟฟ้า เป็นแคไอน้ำ	<p>คว้นจากบุหรี่ไฟฟ้าไม่ใช่แคไอน้ำ แต่มีอันตราย</p> <p>คว้นจากบุหรี่ไฟฟ้าไม่ใช่ไอน้ำตามที่มีการโฆษณาชวนเชื่อแท้ที่จริงแล้วละอองไอจากบุหรี่ไฟฟ้าประกอบด้วยสารนิโคตินที่มีปริมาณสูง สารฟอร์มาลดีไฮด์ สารไดอะซีทิล และสารอะโครลีน รวมถึงอนุภาคโลหะที่เป็นพิษ เช่น นิกเกิล ดีบุก และตะกั่ว ซึ่งสารเคมีที่เป็นอันตรายเหล่านี้ส่งผลทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจและปอดได้</p>
บุหรี่ไฟฟ้า ไม่มี “นิโคติน” ทำให้ไม่เสพติดหรือต่อให้มีนิโคตินก็ไม่ได้ เลวร้าย ก็แค่สูบบุหรี่ไฟฟ้า ไม่ได้หมายความว่าสูบบุหรี่จริงๆ	<p>บุหรี่ไฟฟ้าเสพติดอันตราย</p> <p>นิโคตินเป็นสารเสพติดที่มีฤทธิ์เสพติดสูง และในบุหรี่ไฟฟ้ามียุติโคตินในปริมาณสูง ซึ่งเป็นนิโคตินสังเคราะห์ ลดการระคายเคืองสามารถดูดซึมได้เร็ว โดยผู้สูบบุหรี่สามารถเพิ่มความเข้มข้นของนิโคตินได้เมื่อสูบบุหรี่ไฟฟ้าสารนิโคตินจะถูกส่งไปยังสมอง ซึ่งสมองของวัยรุ่นยังเติบโตไม่เต็มที่ ทำให้เสี่ยงต่อการเสพติดนิโคตินมากขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาของสมองที่มีผลในระยะยาว เช่น การขาดสติ และทำให้อารมณ์แปรปรวน ซึ่งมีการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นเมื่อสูบบุหรี่ไฟฟ้ามีแนวโน้มที่จะไปลองสูบบุหรี่ซิการ์เรตได้</p>
บุหรี่ไฟฟ้าส่งผลต่อเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้จากการเก็บภาษีให้กับประเทศ	<p>รายได้จากการเก็บภาษีบุหรี่ไฟฟ้า ไม่คุ้มค่ากับความสูญเสียทางเศรษฐกิจ</p> <p>ธนาคารโลกและองค์การอนามัยโลกไม่สนับสนุนการหารายได้จากผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่มาตรการภาษีใช้เพื่อควบคุมให้ลดการบริโภค</p> <p>นอกจากนี้ มีงานวิจัยในต่างประเทศ⁽¹¹⁾ ที่แสดงว่าภาษีที่เก็บได้ไม่คุ้มค่ากับความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากความเจ็บป่วยและการสูญเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ซิการ์เรตและบุหรี่ไฟฟ้า</p>
สามารถสูบบุหรี่ไฟฟ้าในสถานที่สูบบุหรี่ได้ตามกฎหมาย	ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าทั้งหมด 3 ฉบับ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการห้ามนำเข้า ห้ามขายหรือให้บริการ และห้ามครอบครอง ดังนั้น บุหรี่ไฟฟ้าที่พบในประเทศไทยเป็นสิ่งผิดกฎหมายทั้งสิ้น

ประเด็น	ข้อเท็จจริง
สามารถสูบบุหรี่ไฟฟ้าในสถานที่สูบบุหรี่ได้ตามกฎหมาย (ต่อ)	สำหรับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 นั้นมีประกาศเกี่ยวกับเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมาย ซึ่งจะครอบคลุมถึงบุหรี่ซิการ์แต่ ไม่ได้รวมถึงบุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้าเป็นของต้องห้ามนำเข้ามาในราชอาณาจักร เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นของต้องห้ามนำเข้าก็ถือว่าผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะมียุติไฟฟ้าไว้เพื่อครอบครอง เพื่อขาย หรือใช้เพื่อสูบ

เอกสารอ้างอิง

- 1) เรืองฤดี ปธานวนิช. (2566). การเมืองเรื่องบุหรี่ไฟฟ้า : สงครามที่มีเด็กและเยาวชนเป็นตัวประกัน. Digital Object Library. <https://dol.thaihealth.or.th/Media/Index/bcdca2a2-315b-ee11-80ff-00155db45636>
- 2) ศรัณญา เบญจกุล. (2564). ผลสำรวจสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2564 พบว่า คนไทยสูบบุหรี่ไฟฟ้าประมาณ 8 หมื่นคน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมนำผลสำรวจใช้กำหนดนโยบายควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่อไป. ข่าวต้นชั่วโมง. สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย FM 101.5 MHz.
- 3) Thailand Global School-based Student Health Survey 2021 Fact Sheet. (2021). chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglcfeindmkaj/https://cdn.who.int/media/docs/default-source/ncds/ncd-surveillance/data-reporting/thailand/2021_thailand_gshs_fact_sheetada1f3cd-2ee4-4258-a01f-b40873aaf988.pdf?sfvrsn=be5c3553_1&download=true
- 4) World Health Organization. (2020). WHO statement on heated tobacco products and the US FDA decision regarding IQOS. <https://www.who.int/news/item/27-07-2020-who-statement-on-heated-tobacco-products-and-the-us-fda-decision-regarding-iqos>
- 5) Wang, R. J., Bhadriraju, S., & Glantz, S. A. (2021). E-cigarette use and adult cigarette smoking cessation: A meta-analysis. *American Journal of Public Health*, 111(2), 230–246. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2020.305999>
- 6) Chen, R., Pierce, J. P., Leas, E. C., White, M. M., Kealey, S., Strong, D. R., Trinidad, D. R., Benmarhnia, T., & Messer, K. (2020). Use of Electronic Cigarettes to Aid Long-Term Smoking Cessation in the United States: Prospective Evidence From the PATH Cohort Study. *American Journal of Epidemiology*, 189(12), 1529–1537. <https://doi.org/10.1093/aje/kwaa161>

- 7) Pierce, J. P., Benmarhnia, T., Chen, R., White, M., Abrams, D. B., Ambrose, B. K., Blanco, C., Borek, N., Choi, K., Coleman, B., Compton, W. M., Cummings, K. M., Delnevo, C. D., Elton-Marshall, T., Goniewicz, M. L., Gravely, S., Fong, G. T., Hatsukami, D., Henrie, J., ... Messer, K. (2020). Role of e-cigarettes and pharmacotherapy during attempts to quit cigarette smoking: The PATH Study 2013-16. *PLOS ONE*, 15(9), e0237938. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237938>
- 8) Hajek, P., Phillips-Waller, A., Przulj, D., Pesola, F., Myers Smith, K., Bisal, N., Li, J., Parrott, S., Sasieni, P., Dawkins, L., Ross, L., Goniewicz, M., Wu, Q., & McRobbie, H. J. (2019). A Randomized Trial of E-Cigarettes versus Nicotine-Replacement Therapy. *New England Journal of Medicine*, 380(7), 629–637. <https://doi.org/10.1056/NEJMoa1808779>
- 9) Allen, J. G., Flanigan, S. S., LeBlanc, M., Vallarino, J., MacNaughton, P., Stewart, J. H., & Christiani, D. C. (2016). Response to “Comment on ‘flavoring chemicals in e-cigarettes: Diacetyl, 2,3-pentanedione, and acetoin in a sample of 51 products, including fruit-, candy-, and cocktail- flavored e-cigarettes.’” *Environmental Health Perspectives*, 124(6), A102–A103. <https://doi.org/10.1289/EHP348>
- 10) Gotts, J. E., Jordt, S.-E., McConnell, R., & Tarran, R. (2019). What are the respiratory effects of e-cigarettes? *BMJ*, l5275. <https://doi.org/10.1136/bmj.l5275>
- 11) Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (n.d.). Economic Trends in Tobacco. *Smoking & Tobacco Use*. https://www.cdc.gov/tobacco/data_statistics/fact_sheets/economics/econ_facts/index.htm